

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA

DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

Juni 2016

UDKAST

Verden 2030. #voresDKaid

Udkast Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi

Danmarks nye udviklingspolitiske strategi, Verden 2030, bygger på den dialog, som udenrigsministeren har haft med danskerne, civilsamfund og interesseorganisationer, erhvervslivet og Folketinget samt internationale partnere i løbet af foråret 2016 og på anbefalingerne i Udredning om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, maj 2016. Den bygger også på de mange indspil på #voresDKaid, som også efter strategiens lancering vil fungere som en aktiv kanal for indspil og kommentarer til Danmarks udviklingspolitiske engagement i omverdenen. Strategien bliver lagt i offentlig høring fra den 18. juni frem til den 5. august 2016 på um.dk

UDKAST

1. Indledning

1.1. Danmark tager medansvar for verdens udvikling gennem udviklingspolitikken

Verdens udvikling angår os alle. Intet land er isoleret fra udviklingen i verden. Fjerne begivenheder og internationale kriser som flygtninge- og migrationsstrømme, radikaliserings og klimaforandringer påvirker os direkte, ligesom nye globale fremskridt, økonomisk udvikling, ny viden og teknologi åbner nye muligheder for det danske samfund – for at øge og fremtidssikre den danske velstand.

Danmarks udviklingssamarbejde er et konkret og synligt bidrag til det medansvar, som Danmark påtager sig for verdens udvikling. Udviklingssamarbejdet er fuldt integreret i Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik og er rettet mod at gøre verden til et mere sikkert, frit, velstående og retfærdigt sted at vokse op for kommende generationer.

Vi vil være drevet af at fremme danske udenrigs- og indenrigspolitiske interesser på samme tid. Vi vil bekæmpe fattigdom, fremme bæredygtig vækst og økonomisk frihed, fred, stabilitet, ligestilling og en regelbaseret international orden. Når vi gør det, vil vi samtidig imødegå trusler mod vores egen sikkerhed og levevis, skabe afsæt for handel, økonomisk diplomati og kommercielle interesser og fremme de principper, værdier og menneskerettigheder, som vort eget åbne, demokratiske samfund hviler på.

FN's verdensmål udstikker en ny international ramme for udviklingssamarbejdet. Det danske udviklingssamarbejde skal bidrage til at realisere verdensmålenes globale ambition for, hvordan verden skal udvikle sig frem mod år 2030 – en verden i balance uden ekstrem fattigdom og i bæredygtig vækst og udvikling.

Med verdensmålene som afsæt vil vi indrette vores udviklingssamarbejde på en måde, der kan hjælpe med at sætte det enkelte menneske og dets potentiale fri i udviklingslandene; der kan hjælpe med at virkeliggøre det ønske, alle mennesker har om at være selvforsørgende. Markedsdrevet økonomisk vækst og større frihed til det enkelte menneske går hånd i hånd. Udviklingsbistandens fremmeste opgave er at gøre sig selv overflødig, og det gør vi ikke mindst gennem initiativer, der kan fjerne barrierer for det enkelte menneskes virkelyst og stimulere iværksætter, udnytte det store potentiale for markedsdrevet økonomisk vækst og for frihandel.

Danmark vil fastholde sin historisk lange og politisk brede tradition for at leve op til FN's mål om at yde 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand. Det har vi gjort siden 1978, og det vil vi fortsat gøre. Fremadrettet vil Danmark også arbejde henimod at nå FN's mål om at yde 0,2 pct. af BNI til de mindst udviklede lande.

Danmark er en seriøs og anerkendt partner inden for udviklingssamarbejdet. Vi bidrager til resultater for verdens fattige, til bæredygtig, økonomisk udvikling og vækst og til sikkerhed og klimatilpasning. Når vi gør det, styrker vi samtidig Danmarks rolle som en troværdig og kompetent international aktør, der tager medansvar for at håndtere de mest afgørende globale udfordringer. Det giver indflydelse på udviklingen i konkrete lande og på internationale

forhandlinger og aftaler. Danmark arbejder samtidig for, at andre lande lever op til deres del af ansvaret for den globale udvikling.

Når Danmark agerer i omverdenen, er vores styrke dét, vi kommer med som hele Danmark. Vi vil i større grad trække på vores samfunds fulde kraft – viden, principper, værdier, kompetencer og styrkepositioner, offentlig og privat finansiering – i samarbejde med myndigheder, civilsamfund, virksomheder, byer, private fonde, pensionskasser og forskning. Vores udviklingspolitiske engagement er et samfundsorienteret engagement.

1.2. Verdensmålene afspejler nye globale udfordringer og muligheder

I 2015 indgik verdenssamfundet tre afgørende globale aftaler, der påvirker fremtidens udviklingssamarbejde: FN's 2030 dagsorden og de 17 nye verdensmål for bæredygtig udvikling i New York fra september 2015, Klimaftalen i Paris fra december 2015, Aftalen om udviklingsfinansiering i Addis Ababa fra juli 2015. Dertil kommer WTO-aftalen fra Nairobi i december 2015 med betydelige resultater for frihandel på landbrugsområdet og øvrige initiativer for de mindst udviklede lande, og Det Humanitære Verdenstopmøde i Istanbul i maj 2016. Den fælles globale vision og ambition, som verdensmålene og de øvrige aftaler er udtryk for, ligger i høj grad på linje med de danske interesser, værdier og principper, vi har arbejdet for globalt i årtier. Men de signalerer også, at der er brug for et paradigmeskifte i udviklingssamarbejdet – et endeligt brud med at se udvikling som en opgave, der først og fremmest kræver udviklingsbistand.

Verdensmålene er unikke fordi, de gælder for alle lande. Verdens ledere har forpligtet sig til en bred politisk og universel dagsorden, som alle har ansvaret for at løfte. Det er en bevægelse væk fra den klassiske nord-syd tilgang i udviklingssamarbejdet, opdelt i fattige og rige lande. Vi samler målsætningerne om at udrydde fattigdom og fremme bæredygtig udvikling i én dagsorden og afspejler herved de sammensatte udfordringer i verden.

2015 var præget af den historisk store flygtninge- og migrationskrise, som behandles senere i denne strategi. Verdenssamfundet tog imidlertid et vigtigt skridt i New York i september 2015, da de fastlog princippet om 'ikke at efterlade nogen' (*leaving no-one behind*). Det skal sikre, at gennemførelse af verdensmålene også omfatter de mest sårbare og dårligst stillede mennesker og samfund, herunder flygtninge og internt fordrevne.

Over de seneste to årtier er antallet af verdens fattige halveret. Også antallet af fattige lande falder. I 2001 var 65 lande klassificeret som lavindkomstlande af Verdensbanken, i 2015 var det faldet til 31. Samtidig vokser gruppen af vækstøkonomier og lavere mellemindkomstlande markant, og disse lande sætter i stigende grad deres eget præg på både globale fremskridt og udfordringer for bæredygtig vækst, økonomisk frihed og udvikling. Udviklingen i Afrika Syd for Sahara vidner om den sammensatte udvikling: Knap halvdelen af de nuværende 48 lande er mellemindkomstlande, og tallet vil stige frem mod 2030. Men landene vil udvikle sig i forskelligt og mere end 43 pct. af alle verdens ekstremt fattige lever stadig i Afrika Syd for Sahara.

Mens fattigdommen tidligere især var koncentreret på landet, udgør den hastige urbanisering i udviklingslandene både en udfordring og en mulighed. Urbanisering forventes at accelerere

frem mod 2030 og gøre byer til økonomiske og politiske magtcentre og større markeder. Omvendt oplever byer også massive udfordringer som ekstrem fattigdom, forurening, overbefolkning og mangel på vand, energi, infrastruktur, anstændige jobs og sociale ydelser.

Vi ser samtidig en stigning i omfanget og antallet af kriser og voldelige konflikter, som de senere år har sendt historisk mange på flugt. Konflikterne fastholder lande i skrøbelighed og underminerer systematisk udviklingen i både fattige og tidligere mellemindkomstlande som for eksempel Syrien. I 2016 er 60 millioner mennesker fordrevet fra krig og væbnet konflikt, 130 millioner mennesker har brug for humanitær assistance. Det forventes, at skrøbelige og konfliktramte lande vil huse 60 pct. af verdens fattige i 2030. Krise- og usikkerhedsbuen kan trækkes hele vejen rundt om Europa. Fra østlige nabolande, hvor vi er engageret med Naboskabsprogrammet over Mellemøsten og det nordlige Afrika, hvor vi er engageret med bl.a. Det Arabiske Initiativ, og ned i Afrikas Sahel-region og over til Afrikas Horn, hvor betydelig ustabilitet hele vejen rundt kan påvirke Europa og Danmark direkte.

Det Humanitære Verdenstopmøde i Istanbul i maj 2016 slog fast, at de massive behov hos verdens mest udsatte mennesker, der er ramt af væbnet konflikt eller naturkatastrofer, ikke kan håndteres alene humanitært. Der er behov for en ny international tilgang til kriser, således at der skabes bedre sammenhæng mellem politisk konfliktløsning, kortsigtede humanitære indsatser og det langsigtede udviklingssamarbejde.

Befolkningstilvæksten presser naturressourcer og klimaet, særligt i lande i Afrika og Mellemøsten, der allerede er hårdt ramt af klimaforandringerne. Klimaforandringerne i disse lande forstærker og accelererer ofte risici som ustabilitet, skrøbelighed og migration. Både fattigdom og konflikter påvirkes af befolkningstilvæksten, som i mange lande sætter hårdt vundne udviklingsfremskridt under pres og øger ustabilitet og ureguleret migration, hvis de millioner af nye unge i udviklingslandene, der hvert år kommer ud på arbejdsmarkedet, ikke kan se en fremtid for sig. I Afrika alene forventes befolkningen at vokse med over 40 pct. frem til 2030 til i alt cirka 1,6 mia. mennesker. Det bliver afgørende at vende denne udvikling fra at være en trussel til at blive en mulighed og ressource. Investeringer i unge piger og kvinders ligestilling og mulighed for selv at vælge, om, hvornår og hvor mange børn, de vil have, samt investering i unge menneskers adgang til uddannelse, sundhed og jobs er afgørende for at drage nytte af den positive effekt det har på økonomisk produktivitet, når der er en stigende andel af unge i arbejdsstyrken og samtidig en faldende andel af befolkningen, der er afhængig af støtte.

1.3. Finansiering af bæredygtig udvikling

FN har estimeret, at hvis verdensmålene skal nås over de næste 15 år, kræver det øgede globale investeringer for mellem 1,9 og 3,1 billioner USD – hvert år. Den offentligt finansierede udviklingsbistand, hverken kan, skal eller bør løfte denne udfordring alene. Udviklingssamarbejdet er fortsat en af de vigtigste kilder til kapitaltilførsel i de mindst udviklede, skrøbeligste og fattigste lande og dermed en afgørende del af det økonomiske grundlag i disse sammenhænge. Men i mellemindkomstlandene er det ikke den finansielle tyngde af det offentligt finansierede udviklingssamarbejde, der gør forskellen, men hvordan den gennem partnerskaber kan bidrage til at katalysere og mobilisere privat finansiering, viden og ny teknologi til udviklingslandene. Det vil fremadrettet være både nødvendigt og hensigtsmæssigt

at sikre flere alternative kilder til finansiering af verdensmålene i udviklingslandene; kilder, der samtidig vil bringe ny viden, kompetencer, teknologi og innovation med sig.

Først som sidst er det udviklingslandene selv, der skal levere det afgørende bidrag til egen, bæredygtig udvikling. Vi agerer på efterspørgsel fra landene selv og understøtter deres ambitioner og planer for bekæmpelse af fattigdom og konflikter, fremme af bæredygtig vækst og udvikling. Udviklingslandene må i stigende grad mobilisere egne ressourcer gennem en styrket indsats via skattesystemer, bekæmpelse af skattely og et bedre erhvervsklima til fremme af private investeringer, økonomisk frihed og respekt for privat ejendomsret. Ulighed i samfundene skal håndteres gennem de rammebetingelser, der gør, at det enkelte menneske har frihed og lige muligheder til at tage hånd om sin egen og familiens fremtid.

2. Danmarks udviklingspolitiske vision, pejlemærker, prioritering

2.1 Vi har en klar vision og pejlemærker for udviklingssamarbejdet

Visionen med Danmarks udviklingspolitik er en mere sikker, fri, velstående og retfærdig verden, hvor hvert enkelt menneske nu og i fremtiden har mulighed for at tage hånd om sit eget liv og forsørge sig selv og sin familie. Danmark vil arbejde hen mod denne vision gennem et aktivt udviklingssamarbejde, der bidrager til at realisere verdensmålene om at udrydde ekstrem fattigdom og opnå bæredygtig udvikling for alle frem mod 2030. Et udviklingssamarbejde, der skaber fremskridt i udviklingslandene og kommer det danske samfund til gode.

Udviklingspolitikken er integreret i dansk udenrigspolitik. Som anført i Udredning om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik fra maj 2016 har Danmark klare nationale interesser i at sikre velfungerende internationale strukturer, fastholde og fremme retsstatsprincipper og menneskerettigheder, og bidrage til global udvikling, stabilitet og bæredygtig vækst for at mindske fattigdom, voldelig konflikt, radikaliserende, ureguleret migration, flygtninge- og fordrivelseskriser og imødegåelse af klimaforandringer.

Danmark vil orientere sin udviklingspolitik mod fire strategiske pejlemærker:

1. **Sikkerhed og udvikling - Fred, stabilitet og beskyttelse.** Danmark vil investere i fred, stabilitet, beskyttelse og øget modstandsdygtighed i udviklingslandene. Det handler også om vores egen sikkerhed. I nærområder til krise og konflikt vil Danmark styrke indsatsen for fordrevne, flygtninge og berørte lokalsamfund og gennem styrket beskyttelse og forbedrede levevilkår bidrage til at forebygge flygtningepresset mod Europas grænser.
2. **Migration og udvikling.** Danmark vil bidrage til at forebygge ureguleret og illegal økonomisk migration og til at adressere de grundlæggende årsager til migration, ligesom vi vil skærpe samarbejdet om tilbagesendelser med de lande, vi samarbejder med. Alle skal have frihed til at skabe en fremtid for sig selv og deres familier, dér, hvor de har hjemme.
3. **Inklusiv, bæredygtig vækst og udvikling.** Danmark vil investere i inklusiv bæredygtig vækst i udviklingslandene med fokus på energi, vand, landbrug, fødevarer og andre områder, hvor Danmark har særlig viden, ressourcer og interesser. Det skal bidrage til at

skabe bæredygtige samfund med økonomisk frihed, muligheder og jobs – særligt for de unge. Det er også til fordel for dansk økonomi, handel og investering.

4. **Frihed og udvikling - demokrati, menneskerettigheder og ligestilling.** Danmark vil investere i indsatser for menneskerettigheder, demokrati, retsstatsprincipper og ligestilling. Alle har ret til et liv i sikkerhed, uden frygt og med inddragelse og lige muligheder. Vi vil arbejde for samfund, der ikke diskriminerer – heller ikke på baggrund af køn – og som følger det internationalt vedtagne regelsæt. Det giver også mulighed for bæredygtig vækst og velstand.

2.2. Vi fokuserer og prioriterer, selv om det er svært

Danmark ønsker at være en troværdig partner, hvor vi lever op til det tilsagn, vi har givet om at fremme verdensmålene. Vi gør det, fordi vi ved, at vores indsats nytter, men vi ved også, at vi – som et mindre land i en stor verden - skal koncentrere vores indsats for at skabe gennemslagskraft dér, hvor vi vælger at engagere os.

Vi vil fokusere og prioritere indsatsen på de områder 1) hvor vi har mest på spil - interesser og værdier, 2) hvor vi kan søge indflydelse gennem strategisk anvendelse af vores styrkepositioner, ekspertise og erfaring, og 3) hvor vi kan se en rolle for Danmark – hvor vi kan søge aktive partnerskaber om en fælles sag eller er nødt til at gå forrest for at få en dagsorden fremad. Det betyder også, at vi på nogle områder og i konkrete situationer skal erkende og holde fast i, at andre kan være bedre klædt på til at gøre en forskel. At andre må løfte opgaven.

Når vi vurderer, at vi har interesser på spil, vil vi tage afsæt i fire kriterier: fattigdom, sikkerhed/skrøbelighed, migration, handels- og investeringspotentiale. Kriterierne tydeliggør, at vi vil styrke synergi mellem politikområder, herunder udenrigs- og sikkerhedspolitik, økonomisk diplomati og udlændingepolitik, i de tilvalg og fravalg, som vi træffer.

Prioriteringen vil slå igennem dels i forhold til verdensmålene, dels i forhold til hvilke lande og regioner, vi engagerer os i.

2.3. Vi vælger verdensmålene til og arbejder for danske mærkesager

Verdensmålene er platformen for dansk udviklingssamarbejde. Vi anerkender verdensmålenes universelle karakter, gensidige afhængighed, og at målene balancerer de tre dimensioner af bæredygtig udvikling – økonomisk, social og miljømæssig. Vi erkender samtidig, at nødvendigheden af at prioritere Danmarks udviklingssamarbejde også gælder for de 17 verdensmål og de 169 delmål, der knytter sig til målene. Vi vil prioritere et antal mål, der tager afsæt dér, hvor vi har interesser på spil, kan søge aktive partnerskaber og skabe resultater.

Når vi laver et tilvalg, fralægger vi os ikke mulighederne i de andre verdensmål. Men vi slår fast, at vi har kompetencer og erfaringer, der gør, at netop vi kan bidrage til at skabe fremskridt på de valgte områder i en given landekontekst eller i det internationale arbejde med internationale udfordringer og globale offentlige goder. Vi anerkender, at resultater inden for et verdensmål ofte er afhængig af resultater inden for andre verdensmål.

Vi anser verdensmål 16 om fred, retfærdighed og institutioner og mål 17 om partnerskaber som grundlæggende tilvalg for hele vores engagement, og som et fundament for resultater inden for alle andre mål. Mål 16 og 17 er derfor gennemgående i den danske udviklingspolitik.

Vi vil lade vores tilvalg følge den landekontekst, som vi engagerer os i. Vi har samtidig valgt at løfte fem verdensmål op som Danmarks globale udviklingspolitiske mærkesager, vi vil forfølge særligt aktivt i internationale forhandlinger og globale samarbejder: mål 5 (ligestilling), mål 7 (bæredygtig energi), mål 13 (klima), mål 16 (fred, retfærdighed, institutioner), mål 17 (partnerskaber). Se figur 1 på side 8.

2.4. Verdens unge er vores alles fremtid og en dansk mærkesag

Verdens unge er vores alles fremtid. Verden har den største ungegeneration nogensinde, anslået til 1,8 milliarder unge, hvoraf mere end tre ud af fire lever i udviklingslandene. De unge er en enorm ressource og værdifulde demokratiske forandringsagenter, som iværksættere og som aktive samfundsborgere. Omvendt kan de unge generationer også, hvis de ikke gives muligheder, deres ressourcer ikke bringes i spil, og hvis de ikke tages med på råd, være en kilde til både ustabilitet og konflikt og i de sværeste tilfælde sårbare over for radikaliserings og ekstreme dagsordener.

De unge skal have mulighed for at styrke deres deltagelse og indflydelse i samfundet som involverede, engagerede aktører med evne og mulighed for at tage udviklingen i egen hånd. Gennem organisationer, der arbejder med unge, kan vi høre og inddrage de unge i spørgsmålet om, hvordan fremtidens samfund skal formes. For at understrege den vægt, som Danmark tillægger de unge i udviklingssamarbejdet, sætter vi os et uformelt mål 18 for unge – med fuld respekt for den internationale ramme, som de eksisterende verdensmål udgør. Vi vil bruge dette afsæt som en løftestang til at få andre partnere med.

2.5. Vi fører en geografisk differentieret udviklingspolitik

Danmark vil engagere sig i lande og regioner, der som udgangspunkt kan opdeles i nedenstående tre kategorier eller interessesfærer. Landenes placering er dynamisk og flere lande vil kunne indplaceres mere end et sted og vil – i takt med sin udvikling – flytte sig mellem dem. De tre landekategorier skal indfange på den ene side den ændrede globale kontekst for at bekæmpe fattigdom og fremme sikkerhed, vækst og bæredygtig udvikling og på den anden side de interesser og den tilgang, vi fra dansk side tillægger vores engagement i et givent land eller region. Det geografiske sigte skal skabe sammenfald mellem behov for støtte i udviklingslandene og dansk interessevaretagelse.

1. **Fattige, skrøbelige lande og regioner med skrøbelighed:** Det omfatter lande som **Afghanistan, Burkina Faso, Mali, Niger, Palæstina, Somalia**. Skrøbelige situationer og regioner er ikke nødvendigvis i eller omkring lavindkomstlande. Det gælder f.eks. den prioriterede danske indsats i Syrien og nabolande. Prioritetsregioner omfatter derudover Sahel og Afrikas Horn.

2. **Fattige, stabile lande:** Det omfatter lande som **Bangladesh, Etiopien, Kenya, Myanmar, Tanzania og Uganda**. Forventningen er, at hovedparten af disse lande på mellemlangsiget vil bevæge sig mod kategori tre.

3. **Transitions- og vækstøkonomier:** Det omfatter lande som Ghana, Indonesien, Pakistan, Sydafrika, Ukraine, Georgien, Vietnam, Egypten og lande som Brasilien, Colombia, Kina, Mexico, Tyrkiet. Gruppen af mellemindkomstlande opført på OECD-DAC's laneliste, der kan modtage udviklingsbistand, og navnlig hvor vi via danske repræsentationer bringer instrumenter i spil som f.eks. myndighedssamarbejdet og partnerskabsinstrumenter.

Vi vil lægge den finansielle tyngde af vores udviklingssamarbejde i de to første kategorier, hvor udviklingssamarbejdets kapitaloverførsel er vigtig. Vi vil rette særlig opmærksomhed på **skrøbelige lande og regioner med skrøbelighed**, hvor fattigdommen og sårbarheden er stor, og som kan indvirke direkte på danske interesser. Vi er orienterede mod de kriser og konflikter, der trækker sig i buen rundt om Europa fra øst og mod syd, og med særlig opmærksomhed på vores interesser vedrørende sikkerhed og flygtninge- og migrationsstrømme.

Vi vil tilgå **fattige, mere stabile lande** som lande, der potentielt er på vej mod at udvikle sig til større og robuste transitions- og vækstøkonomier. Vi anerkender samtidig, at flere af disse lande gennemgår en udvikling, der trækker i mange retninger – hvor vækst og velstand, ulighed, ustabilitet og fattigdom ofte udfolder sig på samme tid. Vi vil fastholde vores rolle som udviklingsaktør på et leje, hvor vi – med fuld respekt for landenes forskellighed - bringer indsats og kompetencer i spil i form af fleksible og relativt set mindre landeprogrammer med gradvis øget politisk og økonomisk samarbejde og målrettet rammevilkår for bæredygtig økonomisk vækst. Vi vil understøtte overgangen fra udviklingssamarbejde til samhandel og økonomisk samkvem.

Vi vil lade udviklingspolitikken afspejle det komplekse globaliseringsbillede, hvor **transitions- og vækstøkonomier** er af afgørende betydning for at indfri verdensmålene. Mens væksten har løftet millioner af mennesker ud af fattigdom, kan den ofte have en bagside, herunder uholdbare forbrugsmønstre, der fører til forurening af luft, jord og vand og øget affaldsproblemer, hvorved sundhed og miljøets tilstand trues. Øget efterspørgsel på fossile brændstoffer og naturressourcer forårsager miljøforringelse og tab af biodiversitet. Vi vil tilgå denne kategori som en bredere gruppe af lande, hvor Danmark i forvejen er til stede, og anvende udviklingspolitikken fleksibelt til at fastholde og understøtte partnerskaber af strategisk karakter om bæredygtig vækst og udvikling. Flere af Danmarks tidligere prioritetslande og enkelte nuværende tilhører denne gruppe eller kan forventes at gøre det inden for en årrække. Landene står over for fundamentale strategiske valg i deres samfundsudvikling og efterspørger viden, kompetencer, teknologi og investeringer i forhold til indretning af blandt andre energisektoren, infrastruktur, fødevarerproduktion, sundhed og arbejdsmarkedet. I disse lande vil det ikke være den finansielle tyngde men karakteren af vores engagement, der vil være afgørende - erfaringer med samfundsløsninger, principper, værdier, kompetencer og finansiering. Det vil være det overordnede mål om bæredygtig udvikling, der driver indsatsen i disse lande – fattigdomsbekæmpelse vil alene være en forventet afledt effekt.

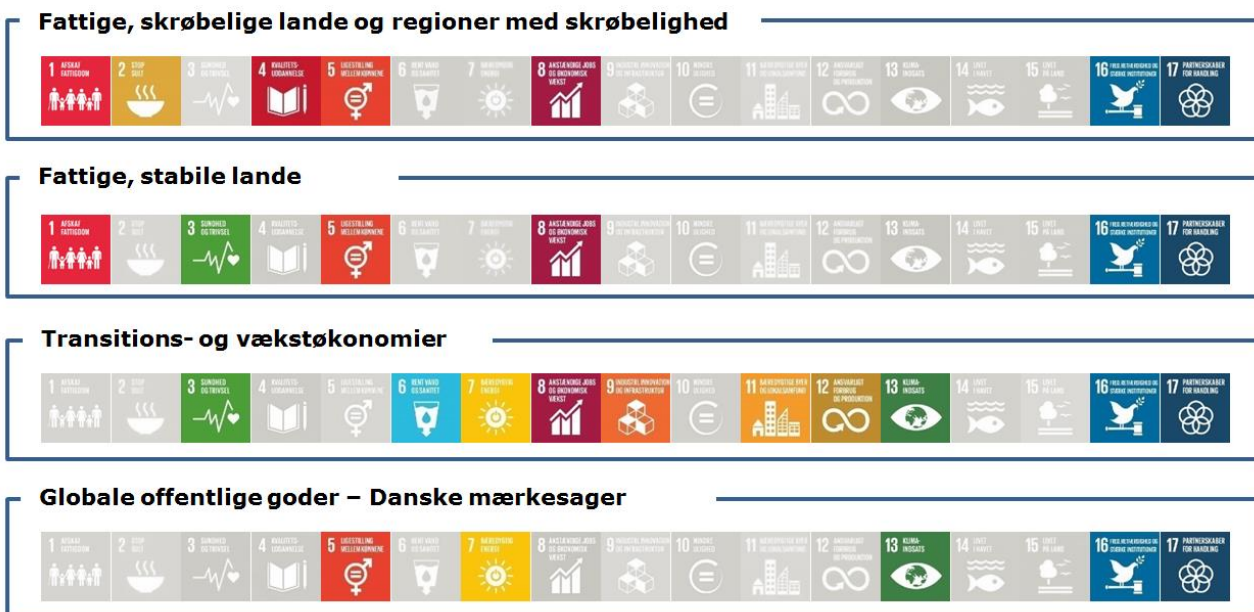
Vi fastholder en gruppe af særlige **prioritetslande**, der signalerer, at vi vil være til stede på med et langt sigte med finansiell tyngde og oftest fysisk tilstedeværelse. Vi vurderer disse ud fra minimum to af de fire kriterier: fattigdom, sikkerhed/ skrøbelighed, migration, handels- og investeringspotentiale. Hovedparten af disse lande vil ligge i kategori 1 og nogle i 2. I overgangen fra kategori 2 til 3 vil der typisk være en udfasning af prioritetslandesamarbejdet til

et partnerskab af bredere karakter. Status af prioritetslande vil således kunne ændre sig over tid, bl.a. afhængigt af udviklingen i landet, sammensætningen af relevante instrumenter og ud fra en samlet dansk prioritering. Prioritetslande er markeret med fed i oversigten ovenfor. Undtaget herfra er Ghana, der er i transition til en bredere type af samarbejde, og Sydsudan, hvor det fremadrettede engagement i høj grad vil være humanitært men med et langsigtet perspektiv.

I tillæg til prioritetslande har vi to højt prioriterede **regionale initiativer**, der opbygger langsigtede relationer mellem Danmark og de lande, vi samarbejder med, som en del af en samlet dansk udenrigs- og udviklingspolitisk indsats. Det gælder Naboskabsprogrammet, der dækker EU's nabolande mod øst og sydøst, og som fremover vil være målrettet Ukraine og Georgien gennem indsatser for fremme af menneskerettigheder og demokratisering og inklusiv, bæredygtig vækst. Det gælder også Det Arabiske Initiativ, der dækker Mellemøsten og Nordafrika, og som vil være målrettet lande med en grad af politisk og sikkerhedsmæssig stabilitet, hvor der samtidig vurderes at være et grundlæggende reformpotentiale – pt. Tunesien, Marokko, Egypten, Jordan – og sigter mod fremme af ansvarlig regeringsførelse, folkeligt engagement og økonomiske muligheder, særligt for unge og kvinder. Andre regionale instrumenter omfatter Freds- og Stabiliseringsfonden, se kap. 4.

2.6. Figur 1 over prioriterede verdensmål, globalt og i landekategorier

De danske prioriteter

3. Partnerskaber for Danmarks udviklingspolitiske engagement

3.1. Vi bidrager til udviklingsresultater gennem partnerskaber

Grundstammen i Danmarks udviklingssamarbejde er gensidigt forpligtigende partnerskaber med de lande, deres myndigheder og organisationer, vi arbejder i og med.

Vi vil samtidig gribe den mulighed for forandringsparathed med vægt på nye typer af partnerskaber, som der ligger i de nye globale aftaler. Addis Ababa-dagsordenen om udviklingsfinansiering, der er en integreret del af 2030-dagsordenen og særligt verdensmål 17. Her bliver det fremhævet, hvordan iværksætterier og partnerskaber med forskelligartede aktører – den private sektor, civilsamfund, forskning og mange flere – er afgørende for, sammen med lokale partnere, at skabe resultater i den rigtige størrelsesorden.

Fra dansk side ser vi eksisterende og nye partnerskaber som en måde at fremme danske interesser i vores internationale engagementer. Vi ser gerne nytænkende, modige og risikovillige partnerskaber, hvor dansk bistand i øget omfang agerer som katalysator for tiltrækning af viden og finansiering - partnerskaber orienteret mod synergi, innovation og nybrud.

Samlet set giver partnerskaber mulighed for at bringe flere relevante ressourcer i spil med henblik på fælles værdiskabelse og synergi. De kan antage mange former, varierende fra aftaler mellem lande eller mellem offentlige og private aktører eller mellem private aktører til løst definerede netværk af partnere, herunder virksomheder, civilsamfund og forskningsinstitutioner. Partnerskabets betydning i udviklingssamarbejdet vil altid afhænge af, hvordan de bidrager til opfyldelsen af udviklingsmålsætninger.

3.2. Danske aktører i en samfunds- og helhedsorienteret tilgang til udvikling

Danmark vil trække på sin brede samfundserfaring i sit fremtidige udviklingssamarbejde. Vi skal bringe mange forskellige danske aktørers kompetencer i spil i tæt samarbejde med partnere i udviklingslande og i det internationale samarbejde.

Danmark har et godt udgangspunkt for et endnu større internationalt engagement. Den private sektor, civilsamfundet, danske myndigheder og forskningsinstitutioner har viden, erfaring og teknologi og engagerer sig i stigende grad i internationalt samarbejde. Denne brede samfundserfaring giver Danmark en god platform til at prioritere partnerskaber, hvor forskellige aktører bidrager med deres respektive ressourcer, og derfor mere effektivt kan være med til at fremme verdensmålene.

Danske **private aktører**, herunder virksomheder, investorer og finansielle institutioner, fonde, arbejdsmarkeds- og erhvervsorganisationer vil fremover i endnu højere grad stå som relevante partnere, der kan bringe deres viden, kompetencer og teknologi i spil for at løse bæredygtighedsudfordringer på områder som klima, energi, vand, fødevarer og sundhed. Det er et godt udgangspunkt for, at offentlige bistandsmidler i højere grad kan bruges til at mobilisere viden, netværk, kompetencer og privat finansiering.

Danmark vil promovere offentlige-private partnerskaber, der effektivt fremmer inklusiv og bæredygtig vækst og kan udgøre prototyper og være normsættende og dermed kan skaleres til større indsatser internationalt gennem f.eks. EU, FN-systemet og udviklingsbankerne. Partnerskaberne vil tage afsæt i danske værdier og styrkepositioner inden for indretning af bæredygtige samfunds- og forretningsmodeller – og dermed sigte mod at bidrage til den globale samfundstransformation, der er nødvendig for at indfri verdensmålene. Vi vil samarbejde med forskere og være klar til at nytænke på baggrund af forskningsresultater.

Danske myndigheder har erfaring og ekspertise inden for lovgivning, regulering og implementering af bæredygtige samfundsløsninger og velfærd på områder, hvor en række udviklingslande står over for fundamentale samfundsvalg. Det gælder blandt andet klima, miljø, sundhed og energi, men også på andre områder er der brug for et engagement fra relevante myndigheder, herunder inden for skattesystemer, håndtering af flygtninge og migration, opbygning af retsstatsinstitutioner, bekæmpelse af radikalisering og voldelig ekstremisme.

Det nyligt etablerede myndighedssamarbejde, der er rettet mod transitions- og vækstlande, eksemplificerer de gevinster, der kan opnås ved at trække på hele samfundets styrke. I myndighedssamarbejdet bidrager danske sektormyndigheder med deres kompetencer og erfaringer for at fremme gode rammebetingelser inden for områder og lande, hvor udviklingsudfordringerne matcher danske offentlige og private kompetencer, og hvor danske virksomheder samtidig kan se fremtidige markeder.

Mange dele af det **danske civilsamfund** er med til at omsætte et bredt dansk folkeligt engagement i internationale humanitære indsatser og udviklingssamarbejde til meningsfulde resultater inden for mange tematiske og geografiske områder. Det gælder bl.a. i forhold til befolkningsgrupper, som diskrimineres på baggrund af f.eks. køn, alder, handicap, sygdom (eksempelvis aids), etnicitet, seksuel orientering, kønsidentitet og religion.

Ungdomsorganisationer spiller en vigtig rolle for at skabe bæredygtig udvikling for den enkelte og samfundet. I det frivillige foreningsliv bliver unge inddraget i forpligtende fællesskaber, som giver dem mulighed for at opbygge kompetencer og lede positive forandringer i deres samfund – i Danmark og i verden. Foreningslivet er i stand til at udvikle unge ledere med demokratiske værdier og færdigheder, der bliver ressourcer i deres land, og der kan være med til at give unge piger og kvinder selvværd og mulighed for at kæmpe for selvstændighed og indflydelse.

Det danske civilsamfund, fra de store internationalt forbundne organisationer til de mindre, lokalt forankrede foreninger, udbreder danske kerneværdier om foreningsarbejde, organisering, demokrati og menneskerettigheder. De bidrager med faglighed, organisatorisk og teknisk viden og erfaring, som de også stiller til rådighed for myndigheder, erhvervsliv og andre aktører. Det danske civilsamfund spiller en vigtig rolle i at fastholde et folkeligt dansk engagement i udviklingssamarbejdet og i at dele viden med en bredere skare af danskere om levevilkår og udvikling ude i verden.

I Danmark ydes hvert år en meget stor frivillig indsats, der er afgørende for organisationernes arbejde. Dette gælder ikke mindst i de mange mindre foreninger, som også fremover skal understøttes i deres samarbejde med partnere i udviklingslandene, der både geografisk og tematisk favner bredt. Den brede folkelige forankring skal fastholdes i civilsamfundsarbejdet, og der skal derfor ske en forenkling af procedurer og krav til de ansøgende foreninger, der står bedre mål med karakteren og størrelsen af indsatserne og foreningernes kapacitet.

Civilsamfundsorganisationer spiller i stigende grad en rolle som partner for erhvervslivet og for fremme af bæredygtige private investeringer. Det gælder også bidrag til dialog mellem arbejdsmarkedets parter, samt til udvikling af nye markeder og innovative forretningsmodeller, hvor lokale forhold er tænkt ind.

En række danske civilsamfundsorganisationer indgår i internationaliserede netværk, der udgør en stærk mulighed, såvel som et ansvar, for at påvirke den globale udvikling. Dette er en ønskværdig udvikling.

Samarbejdet med især de civilsamfundsorganisationer, der indgår i langvarige partnerskaber med Udenrigsministeriet, vil over de kommende år skulle gentænkes for at sikre stærkere partnerskaber, der støtter danske udviklingspolitiske prioriteter. Vi vil skærpe kravene til de resultater og den merværdi, organisationerne skaber. Organisationer, der indgår i langvarige samarbejder, skal i ligeværdige partnerskaber med lokale organisationer udfylde deres særlige rolle i og omkring skrøbelige lande og i mere stabile situationer. De skal bidrage til at opbygge lokalsamfunds modstandskraft og handleevne, forebygge og afhjælpe kriser, fremme inklusion af svage og sårbare grupper, sikre grundlæggende rettigheder og modgå radikalisering. Derved bidrager civilsamfundet til at forebygge større konflikter og fremme politisk og samfundsmæssig stabilitet. Danmark vil med hver relevant organisation lave én samlet partnerskabsaftale, der både indeholder de humanitære og de udviklingsmæssige dele af vores samarbejde.

3.3. EU – en global kraft for vækst og udvikling

EU vil være en afgørende platform for Danmarks udviklingspolitiske engagement i en stadig mere globaliseret verden.

EU og medlemslandene er samlet set verdens største udviklingspolitiske aktør. Herudover kan EU gennem sin økonomiske vægt og det fælles udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde få global indflydelse på udviklingsdagsordenen, ikke mindst på verdensmålene. EU's indflydelse er udfordret i disse år, men det ændrer ikke ved, at fremme af danske interesser og værdier også på det udviklingspolitiske område i høj grad sker via EU. Det gælder også i internationale forhandlinger om udviklingsspørgsmål, hvor en fælles EU-forhandlingslinje ofte er den mest effektive måde at fremme medlemslandenes, herunder Danmarks, interesser. EU's evne til at håndtere udviklingsmæssige udfordringer vil blive styrket i takt med, at EU bliver bedre til at samtænke udviklingspolitikken med andre politikområder - handel, fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, civil og militær krisestyring, retlige og indre anliggender samt menneskerettigheder. Det gælder ikke mindst i forhold til langvarige kriser, der udløser fordrivelse og migration, hvor særligt EU's støtte til humanitære indsatser og udviklingsarbejde skal kobles tættere sammen.

Det er en dansk prioritet, at udviklingsamarbejdet gennemføres så effektivt som muligt og samtænkt med EU's øvrige eksterne politikker. For at understøtte dette, vil vi arbejde for, at Den Fælles Udenrigstjeneste får øget indflydelse på udarbejdelsen af EU's udviklingsamarbejde. Fra dansk side vil vi fremme EU som forsvarer for demokratiske, sikre og stabile samfund, og vi vil arbejde for, at EU i sit engagement prioriterer fattigdomsbekæmpelse, demokrati, god regeringsførelse og menneskerettigheder.

Danmark vil prioritere samarbejdet med EU i sit udviklingsengagement, herunder arbejde for synergi, bedre kohærens og mere effektiv arbejdsdeling i de lande, hvor Danmark selv har udviklingsaktiviteter. Vi vil bidrage til at sikre fælles analysegrundlag og tættere samarbejde om programmering af udviklingsamarbejdet på et fleksibelt, pragmatisk, åbent og ladedrevet grundlag. I lande, hvor Danmark ikke er til stede med dansk repræsentation, vil EU-delegationen i stigende grad blive brugt som lokal platform for dansk interessevaretagelse.

EU har enestående muligheder for at fremme partnerlandenes nationale strategier for bæredygtig social og økonomisk udvikling. Danmark vil arbejde for, at økonomisk samkvem og handel i højere grad kan bruges som løftestang for udvikling. Det gælder for eksempel også i nabolande til krise og konflikt. Det er en dansk prioritet at fremme samtænkningen af handel og bæredygtig udvikling i EU's politikker for at sikre en succesfuld implementering af verdensmålene, og Danmark vil arbejde for sammenhæng mellem privatsektorudvikling, 'Aid for Trade' og de nationale strategier. På landeniveau vil vi, der hvor det er hensigtsmæssigt og praktisk muligt, aktivt arbejde for, at EU's privatsektorindsats også reelt baserer sig på politikkohærens og bæredygtighed, herunder Klimaafspraken fra Paris.

3.4. Det multilaterale samarbejde

FN, Verdensbanken og de regionale udviklingsbanker bliver kerneaktører i at opnå verdensmålene frem mod 2030.

Vejen til indflydelse på udviklingen af internationale normer og standarder, globale prioriteter og strategier, som har betydning for varettagelse af danske interesser, går gennem det multilaterale samarbejde. Gennem en selvstændig dansk indgang til organisationerne kan vi påvirke internationale indsatser og initiativer, som vi finder vigtige. Uagtet at vi er et mindre land, kan vi med en målrettet indsats, gode argumenter og overbevisende eksempler opnå større indflydelse på verdens udvikling end vores størrelse tilsiger. Det multilaterale engagement skal skabe synlige og relevante resultater.

Danmark vil prioritere et aktivt partnerskab med de **FN-organisationer**, der i sit mandat har danske interesse- og værdimæssige mærkesager, og hvor vi kan være med til at flytte en global dagsorden. Danmarks finansielle og politiske engagement i FN-organisationerne skal knyttes klart til dansk interessevaretagelse. Bidrag til organisationernes varettagelse af deres kernefunktioner (kernebidrag) vil fortsat være et vigtigt instrument til at sikre dansk strategisk indflydelse på organisationernes arbejde. Men vi vil også i højere grad end tidligere mere præcist målrette tiltag mod tematiske og regionale indsatser, hvor Danmark har særlige interesser, styrkepositioner og kan skabe merværdi (bløde og hårde øremærkninger af midlerne). Danmark vil herigennem øge indflydelsen på arbejdet i felten og synligheden af den danske indsats.

De multilaterale **udviklingsbankers** brede udviklingspolitiske mandater, finansielle tyngde, mange års udviklingserfaring og evnen til at mobilisere privat og offentlig kapital er svar på en bred vifte af globale udfordringer, fra pandemier til klimatiltag og senest i relation til flygtninge- og migrationskrisen. Det placerer bankerne centralt i at opnå verdensmålene. Danmark vil arbejde for, at bankerne gør op med det klassiske lantedefinerede fattigdomsbegreb således, at der hurtigt og fleksibelt kan sættes ind, også i mellemindkomstlande, hvis økonomier er under alvorligt pres i perioder på grund af flygtningestrømme, naturkatastrofer eller andet.

Danmark vil videreudvikle sit engagement i udviklingsbankerne og arbejde for, at de i stigende grad bringer innovativ finansiering med den private sektor i spil. Danmark vil anvende udviklingsbankerne som en platform for økonomisk diplomati, særligt i udviklingslande, hvor bankerne i kraft af deres engagement har redskaber til at nedbryde barrierer og bringe erhvervslivets kompetencer i spil. Det gælder også på flygtningeområdet, hvor bankerne har særlige muligheder for at fremme en inklusiv tilgang til flygtninge og deres muligheder for at arbejde, starte egen virksomhed og få adgang til almindelige offentlige serviceydelser.

Gennem dansk støtte til **innovationsfaciliteter** i de multilaterale organisationer vil vi tilskynde og understøtte, at arbejdet med teknologi og innovation udbredes for at fremme lokale og konkrete resultater, der kan inspirere nye og større indsatser.

Danmark vil støtte, at de multilaterale organisationer udvikler **fleksible kriseresponsmekanismer** til støtte for befolkninger i skrøbelige situationer, uanset om det er lav- eller mellemindkomstlande.

Danmark vil i stigende grad søge at knytte **multilaterale rådgivere** til de målrettede bidrag, der ydes til prioriterede multilaterale organisationer i overensstemmelse med danske politiske prioriteter. Rådgivere kan være med til at sikre tidlig inddragelse af danske prioriteter i implementeringen af projekter og programmer. Brugen af rådgivere vil være rettet mod policy-fokuserede indsatser for at sikre en markant dansk profil i både det operationelle og det politiske, normative arbejde i organisationerne.

4. Vi vil fremme fred, sikkerhed og beskyttelse

Fred og sikkerhed samt udfordringerne for lande ramt af konflikt og skrøbelighed står centralt i verdensmålene. Det gælder først og fremmest verdensmål 16 (fred, retfærdighed og institutioner), som vil stå centralt i det danske engagement. Derudover prioriterer vi i og omkring skrøbelige lande og situationer mål 1 (fattigdom), mål 2 (sult) og mål 8 (vækst og beskæftigelse). Vi fremmer også andre mål, bl.a. på det sociale område mål 4 (uddannelse) og mål 5 (ligestilling) gennem vores multilaterale indsatser og civilsamfundssamarbejdet.

4.1. Fra skrøbelighed til fred og stabilitet

Danmark vil prioritere forebyggelse af konflikter og stabilisering i og omkring skrøbelige lande og situationer. Det er en væsentlig investering i at håndtere vor tids massive flygtninge- og migrationskrise og en forudsætning for at opnå en positiv økonomisk og politisk udvikling.

Kriserne i de skrøbelige lande og regioner er komplekse, dybe og langvarige, og de har afledte effekter som fordrivelse og andre former for migration, massive menneskerettighedskrænkelser, organiseret kriminalitet, menneskehandel og voldelig ekstremisme. Kriserne har omkostninger for den berørte lokale befolkning, for den omgivende region og for det internationale samfund.

Danmark vil koncentrere sin indsats i et antal skrøbelige lande og situationer såvel som i regionale ankre for stabilitet, hvor danske sikkerheds- og migrationspolitiske interesser er i spil, og hvor vores engagementer kan skabe merværdi. Vi vil især engagere os i krise- og usikkerhedsbuen rundt om Europa, der i særlig grad påvirker vores sikkerhed. Prioriterede engagementer omfatter bl.a. Mellemøsten og Nordafrika, Afghanistan, Sahel-regionen og Afrikas Horn. Et engagement som Det Arabiske Initiativ indgår i denne prioritering.

Danmark vil bidrage til at udvikle effektive, ansvarlige og inkluderende institutioner og demokratiske strukturer, der kan agere på befolkningens menneskerettigheder, fremme deltagelse og er repræsentative. Freds- og statsopbygning foregår på flere niveauer fra offentlige institutioner i lokalsamfundene til de centrale institutioner på nationalt niveau og inkluderer civilsamfundet og den private sektor som vigtige deltagere.

Danmark vil adressere underliggende årsager til sårbarhed og bidrage til at opbygge modstandsdygtighed. Vi kan ofte være med til at sikre en grundlæggende stabilisering af de skrøbelige lande og situationer side om side med andre indsatser. Vi vil i videst muligt omfang skabe et samlet strategisk grundlag for indsatserne og en langsigtet bevillingsmæssig ramme.

Vi skal stå distancen, selv om der oftest er tale om risikable indsatser i og omkring skrøbelige lande, præget af usikkerhed, væbnet konflikt, menneskerettighedskrænkelser, brud på international lov, korrupsion og andre former for magtmisbrug, der kalder på klar politisk linjeføring – også når der opstår tilbageslag. Vi skal sætte os selv realistiske og relevante mål. Danmark vil, sammen med resten af det internationale samfund, i mange tilfælde skulle agere under meget vanskelige operationelle vilkår, hvor der bl.a. vil være betydelige begrænsninger på bevægelsesfriheden for udsendte og lokale medarbejdere. Dette grundvilkår vil indgå i udformning af danske indsatser.

Danmark vil i og omkring skrøbelige lande samarbejde med relevante myndigheder, lokalsamfund, internationale og lokale organisationer, multilaterale partnere og den private sektor om at skabe bæredygtig vækst og økonomisk frihed, uddannelse og jobmuligheder, særligt for de mange unge, som må og skal bibringes et håb om en bedre fremtid og et alternativ til at flygte, migrere eller deltage i væbnet konflikt. Indsatser kan omfatte indkomstfremmende aktiviteter og serviceydelser, og de skal i så høj grad som muligt leveres med afsæt i lokale og nationale udviklingsplaner.

Piger og kvinder er særligt udsatte under katastrofer, konflikter og krig. Overgreb, seksuel vold og manglende adgang til vigtige sundhedsydelser, herunder ift. seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder, mangedobles og forstærkes i disse situationer. Vi vil bidrage til at bekæmpe overgreb på piger og kvinder og arbejde målrettet på, at indsatser i konflikter og humanitære

situationer tager højde for piger og kvinders særlige sårbarhed og indtænke adgang til prævention og reproduktive sundhedsydelse.

Danmarks indsats i skrøbelige lande vil altid være en del af en samlet international indsats. Hvor muligt skal vi bakke op om et fælles samarbejde med nationale myndigheder om en sammenhængende plan og gensidig aftale, der udstikker rammer og mål over en årrække. Vi vil her trække på erfaring fra de lande, hvor en såkaldt Compact-aftale har været fundamentet for det internationale samfunds samarbejde med regering og myndigheder. Vores bidrag vil i mange tilfælde mest effektivt kunne varetages af EU og multilaterale institutioner, samtidig med at danske erfaringer med integrerede indsatser spilles ind og udgør entydige bidrag til reform, målretning og effektivisering af internationale indsatser. Øget brug af multilaterale partnerskaber til udviklingsaktiviteter i skrøbelige lande vil kunne frigøre ressourcer til et fokuseret dansk politisk engagement og øget indflydelse på policy-niveau.

Det er en dansk prioritet, at EU øger sit engagement i skrøbelige stater, og udnytter samspilseffekterne mellem udviklingspolitikken og EU's øvrige arbejde med stabilitet og sikkerhed. I den forbindelse vil Danmark fortsat arbejde aktivt for øget EU indsats i forhold til kapacitetsopbygning af sikkerhedssektoren.

Danske civile kompetencer skal udsendes allerede i en tidlig fase af et engagement. Udsendelserne kan ske fleksibelt – eksempelvis i form af rådgivere knyttet til danske udviklings-, stabiliserings- og humanitære programmer, eller gennem sekundering til de organisationer, der fra dansk side arbejdes gennem – såsom EU, FN og Verdensbanken. Civile udsendelser kan være risikobetonede og derfor omfatte høje udgifter til sikkerhed, men lokal tilstedeværelse og ”øjne og ører” på jorden vil typisk være væsentligt for effektiv gennemførelse af aktiviteter og løbende dialog med lokale og regionale samarbejdspartnere. Danmark vil kunne fremme sin indflydelse ved at placere civile kompetencer strategisk i multinationale fredsoperationer, fredsopbygningsprocesser og freds- og konflikthåndterings tiltag.

4.2 Humanitære indsatser og styrket kobling til udviklingssamarbejdet

Danmark vil gennem sine humanitære indsatser bidrage til, at ofrene for krige, væbnede konflikter og naturkatastrofer nås med livsnødvendig humanitær assistance. Danmark er en stærk fortalere for den internationale humanitære folkeret og menneskerettighederne. Vores humanitære indsatser skal til stadighed leve op til de humanitære principper, være baseret på visionen i den Europæiske Konsensus om Humanitær Bistand, og på principperne for 'God Humanitær Donoradfærd'.

Mange humanitære kriser ender med at blive langvarige. Derfor skal der tænkes langsigtet fra starten. Vi skal dække akutte humanitære behov, men vi skal også så hurtigt som muligt give ofrene for krige, væbnede konflikter og naturkatastrofer muligheden for i videst muligt omfang at vende tilbage til et sikkert og værdigt liv – også når det ikke er muligt at vende hjem. Det skal ske gennem indsatser, der understøtter beskyttelse og selvforsørgelse i nærområdet til krise og konflikt, og som dermed bidrager til at reducere behovet for humanitær bistand og til at begrænse ustabilitet og flygtningestrømme mest muligt. Unge er her en særlig udsat gruppe.

Danmark vil i overensstemmelse med anbefalingerne fra Det Humanitære Verdenstopmøde arbejde for, at det internationale samfunds indsatser i langvarige humanitære kriser skaber sammenhæng mellem humanitær assistance og udviklingsaktiviteter samt indsatser for fred og sikkerhed. Det vil ske konkret, i og omkring konfliktramte lande, såvel som gennem bidrag til politikudviklingen på globalt plan.

Danmark vil styrke koblingen mellem humanitære indsatser og udviklingsindsatser i de danske landepolitikker og landeprogrammer i skrøbelige stater. Vi vil foretage en samlet humanitær og udviklingsfaglig analyse og programmering i lande med humanitære udfordringer med henblik på at få begge områder og mulighederne for sammenkobling og fleksibilitet mellem instrumenterne til at stå centralt i programmerne. Vi vil i både dansk og internationalt regi arbejde for øget brug af fleksible procedurer, der giver mulighed for at omlægge indsatser, afhængig af den lokale udvikling.

Danmark vil specifikt bidrage til at styrke lokalsamfunds forudsætninger for bæredygtig udvikling, beskyttelse og menneskerettigheder til gavn for både lokale og fordrevne, herunder også dem, der vender tilbage, når en konflikt slutter. Danmark vil understøtte lokale civilsamfundsorganisationers og myndigheders kapacitet til at levere lokalt forankrede indsatser som svar på både akutte og langvarige følger af kriser.

De sammenhængende indsatser skal implementeres gennem fleksible, langsigtede partnerskaber med danske og internationale aktører, baseret på effektivitet, kvalitet og ansvarlighed overfor modtagerne. Indsatserne skal tænkes regionalt og nå sårbare grupper i lande, der er ramt af kriser og væbnet konflikt, såvel som blandt flygtninge og berørte lokalsamfund.

Danmark vil aktivt fremme udvikling af – på sigt – kommercielt bæredygtige løsninger på specifikke udfordringer og problemer for berørte befolkningsgrupper i og omkring skrøbelige situationer. Det skal først og fremmest ske gennem samarbejde mellem private virksomheder, forskningsinstitutioner, tænketanke, FN og civilsamfundspartnere om nyskabende løsninger på udfordringerne.

Det er et centralt mål for Danmark at få andre aktører til at trække i samme retning, gerne i partnerskab med hinanden og med Danmark. Det gælder FN, udviklingsbanker, civilsamfundsorganisationer og ikke mindst berørte regeringer i skrøbelige lande samt i lande, der huser store flygtningegrupper. Samarbejdet skal i størst muligt omfang tage afsæt i en dialog med regeringerne i og omkring skrøbelige stater, men skal samtidig tilrettelægges på en måde, som ikke underminerer respekten for de humanitære principper. En samlende platform for konkrete indsatser i og omkring skrøbelige lande og den globale politikudvikling er netværket *Solutions Alliance*, hvor Danmark spiller en væsentlig rolle.

Danmark vil bidrage aktivt til bestræbelserne på at nedbryde siloer mellem det humanitære og det udviklingsmæssige arbejde i EU, FN-systemet, Verdensbankgruppen og i OECD-DAC samarbejdet og selv gå foran med et godt eksempel. Danmark vil bakke op om nyskabende EU-initiativer og støtte Verdensbanken i at blive bedre til at hjælpe stater og lokalsamfund, som modtager store grupper af flygtninge og fordrevne.

4.3. Samtænkning for stabilisering og sikkerhed

Danmark er et foregangsland for samtænkning på det bredere sikkerhedspolitiske område – det afspejles bl.a. i Freds- og Stabilitetsfondens engagementer, der er et af flere redskaber. Danmark vil fortsat fremme samtænkning gennem fleksible, risikovillige og realistiske svar, der benytter politiske og diplomatiske initiativer og udviklingspolitiske indsatser i samspil med de ressourcer forsvaret og politiet råder over til formålet. Danske engagementer vil blive forankret i flere og tættere partnerskaber mellem danske myndigheder og andre aktører for bedre at udnytte relevant fagkundskab og nye samarbejdsrelationer med regionale og nationale aktører.

Regionale sammenhænge vil i højere grad fremover sætte rammen om samtænkning mellem forskellige indsatstyper. Landeprogrammer og andre nationale indsatser vedrørende konfliktforebyggelse og modstandsdygtighed vil i større udstrækning blive tænkt sammen med regionale programmer for fred og stabilitet. De regionale organisationer skal træde stadigt mere i karakter i forhold til at fremme fred, sikkerhed og politisk transition, ikke mindst Den Afrikanske Union og de regionale organisationer i Afrika.

Humanitære indsatser vil ofte gennemføres i de samme lande og regioner som stabiliserings- og udviklingsindsatser, og på samme tid. Den humanitære assistance vil udover samtidighed i implementeringen kunne planlægges og ses som del af ét samlet engagement, hvor både udviklings- og stabiliseringsindsatser indgår. Håndhævelse af de humanitære principper er samtidig særlig vigtig i skrøbelige og konfliktfyldte krisesituationer. Fastholdelse af medmenneskelighed, upartiskhed, neutralitet og uafhængighed som kernen i humanitære kriseindsatser er med til at beskytte modtagerne af humanitær assistance mod alvorlige risici og er afgørende for, at den humanitære hjælp overhovedet kan nå frem til de udsatte.

4.4. Bekæmpelse af voldelig ekstremisme og radikalisering

Danmark vil indtænke forebyggelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme og radikalisering i vores engagementer. Voldelig ekstremisme ødelægger udviklingsmuligheder lokalt og regionalt og udgør samtidig en reel risiko for at påvirke den danske samfundsudvikling. Afhængig af den lokale kontekst, kan fremme af god regeringsførelse og respekt for menneskerettigheder samt jobskabelse være effektive og langsigtede midler til at modgå en sådan udvikling. Disse indsatser kan suppleres med forebyggelsesindsatser med direkte sigte på grupper og navnlig unge, der er i særlig risiko for radikalisering, samt på lokale myndigheders kapacitet til at håndtere sådanne grupper.

5. Vi vil sætte migration tydeligt på udviklingsdagsordenen

Indsatsen for at stabilisere skrøbelige lande og situationer og skabe en gunstig økonomisk og politisk udvikling, hænger tæt sammen med håndteringen af fremtidige migrationsstrømme. Særligt mål 1 (fattigdom), mål 8 (vækst og beskæftigelse) og mål 16 (fred, retfærdighed og institutioner) er centralt for håndtering af migration sammen med staters ansvar for at tage deres borgere tilbage, som indgår i 2030-dagsordenen.

Ureguleret migration er en global udfordring, og som den aktuelle flygtninge- og migrationskrise har vist, påvirker udviklingen i Europas nærområde i stigende grad udviklingen i vores del af verden. Vi tror på, at alle skal have frihed til at skabe en fremtid for sig selv og

deres familier dér, hvor de har hjemme. Det skal vi bidrage til, og derfor vil vi styrke indsatsen på migrationsområdet gennem forebyggelse af ureguleret og illegal økonomisk migration mod Europa og forebyggelse af sekundære flygtningestrømme fra og omkring skrøbelige lande. Verden ser en øget arbejdsmobilitet i disse år, og det er positivt, men forudsætningen må være, at der er tale om reguleret og kontrolleret migration

5.1. En styrket indsats om migration – særligt gennem EU

Danmark skal arbejde for en bredspektret international migrationsindsats og fremme af nye tilgange i EU, FN, udviklingsbankerne og hos regionale aktører. Migration skal være et integreret element i Danmarks bilaterale udviklingsamarbejde. Det handler både om indsatser, der har et direkte sigte på at håndtere migration, og tiltag, der kan være med til at adressere de bagvedliggende årsager til migration og styrke sammenhængen mellem migration og udvikling.

Danmarks indsats på migrationsområdet sker ikke mindst via EU. Vi vil arbejde for, at håndtering af migration og flygtningespørgsmålet indtænkes i en bredere og tættere sammenknytning af udviklings- og humanitære indsatser både strategisk, operationelt og finansieringsmæssigt. Ligeledes skal der ske en samtænkning med disse indsatser og EU's samarbejde inden for retlige og indre anliggender og den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Et eksempel herpå er EU's arbejde med at sikre effektive aftaler med tredjelande om tilbagetagelse, hvor der er udarbejdet landespecifikke pakker med bistand til partnerlande, så de kan leve op til deres internationale forpligtelser om at tage imod egne statsborgere.

Danmark vil bakke op om FN's og Verdensbankens initiativer for at fremme globale svar og opfordre FN's fonde og programmer til, at migration systematisk adresseres i landeprogrammer og regionale indsatser, hvor det er relevant. Vi vil øge samarbejdet med internationale aktører, der fremmer ordentlig, sikker, reguleret og ansvarlig migration.

Vi vil støtte den internationale dialog og styrke den normative indsats på globalt og regionalt plan først og fremmest ved at støtte op om EU's bredspektrede indsats. Migration foregår i høj grad på regionalt plan, idet de fleste migranter opholder sig og bliver i regionen. Det kræver et bedre regionalt respons at håndtere disse bevægelser, og regionale organisationer spiller en hovedrolle i den sammenhæng.

5.2. Tilbagetagelse af egne statsborgere og opbygning af lokale strukturer

Danmark vil føre en robust dialog om tilbagetagelse af afviste asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold i Danmark med lande, vi samarbejder med. Vi skal sikre, at udviklings-samarbejdet og andre udenrigspolitiske instrumenter som handel og politisk dialog kan bidrage til at sikre effektive aftaler om tilbagetagelse. Vi vil styrke samarbejdet med relevante myndigheder om tilbagetagelse af afviste asylansøgere og egne statsborgere uden lovligt ophold i Danmark, så de kan leve op til internationale forpligtelser om at tage imod egne statsborgere. Det vil vi gøre med udgangspunkt i en skræddersyet tilgang og i tæt samarbejde med EU og andre europæiske lande. Vi vil se på, hvor udviklingsinstrumenter kan anvendes i forhold til de specifikke udfordringer, som partnerlandene står overfor. Samtidig vil vi være tydelige i de forventninger og krav, vi har til landenes samarbejde om tilbagetagelse af egne statsborgere.

Når EU løfter i fællesskab kan vi opnå større gennemslagskraft. Det gælder også på tilbagesendelse af tredjelandes statsborgere, der opholder sig ulovligt i EU og Danmark. Danmark arbejder aktivt for at skabe flere resultater i tilbagesendelsespolitikken i EU-regi. Vi lægger vægt på en bedre koordination mellem medlemslandene og EU-institutionerne og øget samtænkning af de forskellige instrumenter og værktøjer inden for udviklings-, handels- og andre udenrigspolitiske instrumenter for at løfte dagsordenen. Tilbagebetaling skal være en fast, integreret del af EU's engagement med et givent tredjeland baseret på klare krav om, hvad vi forventer fra de lande, vi samarbejder med, til gengæld for den støtte, som vi tilbyder. Det betyder, at vi er klar til at belønne de lande, der efterlever de forpligtelser, de har, til at tage imod egne statsborgere, mens vi vil øge presset på de lande, der ikke lever op til disse forpligtelser. Belønningen gælder også de lande, der bidrager til at huse dem, der flygter fra konflikt og forfølgelse. Danmark støtter, at EU sammen med medlemslandene udvikler partnerskaber, der er bygget op om en sådan 'noget-for-noget'-tilgang, samtidig med at det gøres klart, at manglende villighed til at samarbejde om tilbagebetaling og andre dele af migrationshåndteringen vil få negative konsekvenser.

Vi vil arbejde med kapacitetsopbygning af nationale myndigheder i forhold til at håndtere migration, herunder gennem støtte til kapacitetsopbygning vedr. grænsekontrol, håndtering af ind- og udrejse og udstedelse af identifikationspapirer, bekæmpelse af menneskesmugling- og handel. Flygtninge og migranter befinder sig ofte på en farefuld færd, når de bevæger sig mod nye destinationer. Styrket beskyttelse af flygtninge og migranter undervejs og rådgivning langs transitruter vil indgå som et element i denne indsats.

5.3. Vi vil bidrage til at bekæmpe de grundlæggende årsager til migration

Vi vil indtænke migration på tværs i relevante landeindsatser og styrke migrationsaspektet i skrøbelighed, vækst og beskæftigelsesindsatser. Vi vil systematisk drøfte migrationsrelaterede emner og sammenhængen mellem migration og udvikling med vores prioritetslande. En hjørnesteen vedrører imødegåelse af de grundlæggende årsager til migration i migranternes hjemlande. Halvdelen af de omkring 60 millioner mennesker, der i 2016 er på flugt, er børn med særlig ret til beskyttelse. Fraværet af fremtidsudsigter for børnene og de unge er blandt de primære årsager til, at familier flygter og migrerer. Samtidig udgør de unge op mod 40 pct. af verdens arbejdsløse. Det stiller store krav til uddannelse, økonomisk frihed og bæredygtig vækst, hvis det skal lykkes, at give millioner af unge mennesker et perspektiv om en god tilværelse i hjemlige omgivelser. Vi vil, ikke mindst gennem EU og vores multilaterale engagement, skubbe på for investeringer i bæredygtig vækst og udvikling i migranternes hjemlande og på at skabe de nødvendige jobs.

Vi vil imødegå forringede levevilkår som følge af klimaforandringer og nedbrydning af miljøet ved at opbygge øget modstandsdygtighed. Vi vil støtte opbygningen af stabile og retfærdige samfund, der giver borgerne indflydelse og selvbestemmelsesret, hvor der er ligestilling, og hvor kvinder og piger selv kan bestemme, om de vil have børn, hvornår, hvor mange og med hvem. Vi vil være med til at forbedre levevilkårene i oprindelses- og transitlande, og skabe grundlaget for, at befolkningerne, i særdeleshed den unge generation, ikke føler sig tvunget til at forlade hjemlandet.

Vi vil sammen med andre aktører være med til at fremme bæredygtig reintegration af tilbagevendte flygtninge og internt fordrevne. Vores indsats skal bidrage til at give migranter og flygtninge bedre mulighed for at vende hjem ved et langsigtet mål om stabilisering og fredsopbygning i oprindelseslande og på længere sigt udvikling og vækst.

6. Vi vil fremme inklusiv, bæredygtig vækst

Bæredygtig global vækst er i alles interesse og en forudsætning for at udrydde fattigdom. Det er en betingelse for at skabe jobs – særligt til unge. Det enkelte menneske skal have mulighed for og frihed til selv at indfri sit potentiale og tage hånd om egen og familiens skæbne. Bæredygtig økonomisk vækst skabes bedst af det private initiativ i samfundet og initiativer, der understøtter virkelyst og fremmer iværksætter, og som samtidig styrker global frihandel.

Danmark vil derfor prioritere fremme af markedsbaseret økonomisk vækst og frihed, og øget beskæftigelse med særligt sigte på at styrke udviklingen af den private sektor i udviklingslandene. Øget vækst kan samtidig bidrage til at fremme stabilitet, modvirke ureguleret migration, radikaliserings og håndtere klimaforandringer. Vækst i udviklingslande åbner nye markeds- og investeringsmuligheder for dansk erhvervsliv og danske investorer, ligesom inddragelsen af danske virksomheder og organisationer kan bidrage til at højne sociale og miljømæssige standarder lokalt. Det kan tillige give mulighed for at løfte værdifællesskaber med udvalgte og strategisk vigtige lande og bidrage til resultater på Danmarks bredere udenrigspolitiske dagsorden.

Tilpasset den konkrete landekontekst, se kapitel 2, vil Danmark lægge vægt på indsatser inden for verdensmål 3 (sundhed og trivsel), mål 6 (rent vand og sanitet), mål 7 (bæredygtig energi), mål 8 (vækst og beskæftigelse), mål 9 (industri, innovation, infrastruktur), mål 11 (bæredygtige byer og lokalsamfund), mål 12 (bæredygtig forbrug, produktion) og mål 13 (klima). Opbygning af institutioner (mål 16) indgår som rammevilkår for flere af disse typer af indsatser.

Klimaafspraken fra Paris og verdensmålene sætter sammen retning for øgede investeringer i blandt andet ressourceeffektive energi- og vandløsninger, hvor Danmark har stærke kompetencer. Det skal vi udnytte til at gøre en forskel samtidig med, at vi bruger Danmarks rolle som udstillingsvindue for bæredygtige løsninger.

Danmark vil fremme bæredygtig vækst og beskæftigelse i skrøbelige lande og fattige, stabile lande og samtidig give øget prioritet til indsatser i transitions- og vækstøkonomier, der spiller en stadig større rolle for global velstand og fremskridt på verdensmålene. Og som er nødvendig, hvis de fremskridt, der er gjort, ikke skal ødelægges af manglende bæredygtighed. Det gælder også vores engagement i vore østlige naboer. Vores tilgang vil være båret af et øget fokus på at katalysere viden og samfundsløsninger samt geare finansiering og investeringer gennem offentlige-private partnerskaber i takt med, at landenes økonomier udvikler sig fra lavindkomstøkonomier til transitions- og vækstøkonomier med mellemindkomster.

6.1. Vækst gennem bæredygtig udvikling

Danmark vil i sine tilvalg af verdensmål til fremme af inklusiv, bæredygtig vækst bygge videre på sin allerede solide internationale erfaring og særlige spidskompetencer og hjælpe med til at

øge udviklingslandenes indtjeningsmuligheder, produktivitet og understøtte landenes eget erhvervslivs bidrag til at levere på verdensmålene. Prioritet til piger, kvinder og unge er et godt udgangspunkt for inklusiv, bæredygtig vækst.

Mange af verdensmålene forudsætter et aktivt bidrag fra den private sektor, for eksempel på energi, klima og fødevarer. Et erhvervsliv, der driver forretning ansvarligt er en drivkraft for verdensmålene. Det indebærer respekt for menneskerettigheder, som fastslagt i FN's retningslinjer for erhvervsliv og menneskerettigheder, og en bæredygtig forretningsmodel, der adresserer miljøudfordringer og skaber anstændige jobs og arbejdsforhold baseret på arbejdstagerrettigheder, social dialog og social beskyttelse. Høje standarder for ansvarlighed er samtidig en konkurrencefordel for dansk erhvervsliv, og den bedste garant for, at vi ikke ender i et kapløb mod bunden.

Klimaforandringer har store negative konsekvenser for levevilkår i både de fattige og vækst- og transitionslande og kan underminere verdensmålene. Derfor skal bæredygtighed og ressourceeffektivitet være en del af tiltag til fremme af vækst i udviklingslandene. Og vi skal hjælpe landene med at integrere klimahensyn i deres planlægning og infrastruktur, så befolkningerne bliver mere modstandsdygtige overfor de ændringer i vejrforhold, som klimaforandringerne medfører.

6.2. Rammebetingelser for bæredygtig vækst

Danmark vil arbejde for at skabe gunstige rammer for, at den private sektor kan øge sit bidrag til verdensmålene i udviklingslandene og globalt. Et godt erhvervsklima vokser ud af et fundament baseret på et velfungerende retssystem, effektive, ansvarlige og inddragende samfundsinstitutioner, korruptionsbekæmpelse, opbygning af infrastruktur og ligestilling. Et godt erhvervsklima og en ansvarlig privat sektor kan bidrage til at fremme demokratiske processer - og omvendt. Opbygning af institutioner, privat jord- og ejendomsret og økonomisk frihed er afgørende. Jord- og ejendomsret er også ofte en del af livsgrundlaget og fødevarerproduktionen for mange fattige i udviklingslandene, som vi skal bidrage til at beskytte. Rammebetingelser omfatter også en sund arbejdsstyrke herunder gennem adgang til bl.a. sundhedsydelse inklusive bekæmpelse af hiv/aids.

Fra dansk side vil vi fremme vækst og økonomisk frihed, beskæftigelse og erhvervsudvikling i prioritetslandene og gennem multilaterale engagementer – både i fattige, stabile og skrøbelige lande. Beskæftigelse inden for landbrug og fødevarer skal være en drivkraft for inklusiv, bæredygtig vækst. Det handler blandt andet om at skabe nye muligheder for indtjening, bedre forsyningsvirksomhed, bæredygtig byudvikling og jobs til unge. Vi kan herved også øge adgangen til globale værdikæder bl.a. ved at landene bliver bedre til at udnytte markedsadgang.

Danmark vil fremme rammevilkår, der kan bane vejen for øgede investeringer og integration i bæredygtig og modstandsdygtig infrastruktur, forbrug, energi og vand. Vi vil prioritere tiltag inden for rent vand og bæredygtig energi i udviklingslandene og arbejde for de fattige befolkningsgruppers adgang til og mulighed for at bruge bæredygtig energi og vandressourcer. Vi vil bistå udviklingslandene med tilpasning til klimaforandringer og gennemførelse af deres nationale reduktionsplaner som led i udmøntning af Klimaaftalen fra Paris. I vækstøkonomier,

hvor energitilvæksten er høj, vil vi fortrinsvis drage nytte af investeringer i CO₂-reduktionsindsatser, som ofte er billige og kan have større effekt. I fattige udviklingslande vil vi sigte mod gavebistand i støtte til klimatilpasningsindsatser.

Med afsæt i danske erfaringer og i partnerskaber med danske arbejdsmarkedsorganisationer vil Danmark fremme mere velfungerende arbejdsmarkeder i udviklingslandene baseret på arbejdstagerrettigheder og social dialog. Det er afgørende for at sikre nødvendige private investeringer, for jobskabelse og for at det lokale erhvervsliv udvikles.

Danmark vil bidrage til erhvervslivets omlægning til bæredygtig produktion og handel. Vi vil hjælpe virksomheder til at omsætte verdensmålene til nye markeder, ydelser og produkter, som kan bidrage til en bæredygtig samfundsudvikling. En styrket integration i de internationale markeder og værdikæder lokalt i udviklingslandene kan skabe et mere bæredygtigt grundlag for den globale vækst. Danmark vil fremme bæredygtigheden i globale værdikæder, hvor produktionen til vestlige forbrugere ofte finder sted i udviklingslande.

Danmark vil arbejde for, at udvikling af landbrug og af fødevarer, blandt andet også klimatilpasningsindsatser, er en drivkraft for inklusiv bæredygtig vækst, der kan bidrage med jobs og fødevarer, også til en voksende bybefolkning. Danmarks erfaring med organisering af producenter, og vores erfaring og store kompetencer inden for bæredygtig energi, vand- og naturressourceforvaltning er en merværdi, vi bringer med til samarbejdet. Vi vil arbejde for, at de fattige befolkningsgrupper i byer og på landet får adgang til bæredygtig energi og rent vand. Vi vil bistå udviklingslandene med tilpasning til klimaforandringer og gennemførelse af deres nationale reduktionsplaner som led i udmøntning af Klimaafreden fra Paris.

6.3. Myndighedssamarbejde og forskning

Danmark vil prioritere et udbygget myndighedssamarbejde, som et svar på den efterspørgsel, vi oplever fra mange udviklingslande på dansk viden, erfaringer og teknologi til bæredygtige samfundsløsninger og velfærd. Vi vil udbrede myndighedssamarbejdet som en central model for Danmarks samarbejde med strategisk udvalgte udviklingslande med henblik på at fremme bæredygtig vækst inden for prioriterede verdensmål. Flere transitions- og vækstøkonomier står foran afgørende valg vedrørende deres store byer. Her kan vi fra dansk side bringe nogle af vores spidskompetencer i spil og bidrage til de rammevilkår, der kan få byerne til at hænge sammen socialt, miljømæssigt og økonomisk. Myndighedssamarbejde fungerer som en bro mellem udviklingspolitikken og økonomisk diplomati. Det udbyggede myndighedssamarbejde vil kunne øge antallet af modtagerlande og fagministerier og inddrage byer og andre relevante myndighedsaktører direkte i ordningen.

Forskningssamarbejdet mellem universiteter og forskningsinstitutioner i Danmark og udviklingslandene vil blive styrket. Målet er fortsat at bidrage til løsninger med ny viden og nye tilgange samt at øge landenes kapacitet til selv at skabe og anvende ny viden. Tilsvarende vil vi fremover prioritere forskningssamarbejdet og stipendiebistanden i de transitions- og vækstlande, hvor Danmark er til stede, og hvor landene møder udfordringer, der matcher danske styrkepositioner inden for f.eks. klima, vand, energi, sundhed og fødevarer.

6.4. Frihandel

Global frihandel er vejen til vækst. Danmark er en stærk fortalere for frihandel – og en kraftig stemme i EU, hvorigennem vi bedst fremmer vores prioriterede mål. Gennem et aktivt engagement i EU vil vi arbejde for at bruge handelspolitikken til at skabe bedre rammer for øget vækst og velstand også i de fattigste lande. Vi vil fremme disse landes muligheder for bedre at udnytte den markedsadgang, de allerede har til EU. Danmark vil arbejde for fremdrift i WTO og i den forbindelse søge at fremme de mindst udviklede landes interesser. Fra dansk side vil vi understøtte dette udviklingssigte i EU's handelspolitik. Målet er at sikre bedre integration af de mindst udviklede lande i den globale og regionale økonomi, så de kan handle sig til vækst.

EU arbejder med en række handelspolitiske instrumenter med udviklingssigte og de regionale økonomiske partnerskabsaftaler. Fælles for dem er, at de udover at give fri markedsadgang sigter mod at forbedre rammebetingelser for et velfungerende handelsmæssigt samarbejde mellem EU og de pågældende lande og regioner. Handelsaftalerne suppleres af et 'Aid for Trade'-program, der gør EU til verdens største donor på området. Vi vil understøtte, at markedsadgangen opnået gennem frihandelsforhandlinger, reelt udnyttes.

6.5. Mobilisering af udviklingslandenes egne, nationale ressourcer – skat

Danmark vil aktivt medvirke i internationale initiativer, der kan bidrage til at realisere Addis Ababa-aftalen om udviklingsfinansiering. Danmark vil lægge vægt på tiltag til at styrke og effektivisere udviklingslandenes nationale skattesystemer med henblik på, at landene i stigende grad selv kan mobilisere egne ressourcer til at indfri verdensmålene. Det gælder ikke mindst i de fattige, mere stabile udviklingslande med fungerende offentlige systemer.

Fokus vil også omfatte illegale kapitalstrømme, international økonomisk kriminalitet, terrorfinansiering samt korruptionsbekæmpelse.

Danmark ser nationale skattesystemer som en del af opfølgning på verdensmålene om stærke institutioner og god regeringsførelse: En social kontrakt mellem myndigheder og borgere, og en samfundsudvikling, hvor ingen lades tilbage, øget ansvarliggørelse, transparens, korruptionsbekæmpelse og økonomistyring af og i myndighederne. Vi vil, hvor relevant, involvere de danske skattemyndigheder i samarbejdet.

6.6. Fremme ansvarlige investeringer og markedsbaserede løsninger

Den private sektor er afgørende for at nå verdensmålene. Danmark vil katalysere partnerskaber mellem forskellige offentlige og private partnere med henblik på, at den bedste viden, de mest innovative ideer og finansiering kobles sammen og bidrager til at udvikle markeder og fremme markedsdrevet bæredygtig vækst og beskæftigelse. I partnerskaber kan offentlige og private ressourcer som viden og kapital få større effekt end, hvis de står alene.

Danmark vil gennem netværk og dialog med den finansielle sektor, erhvervsliv, private fonde, forskning og civilsamfund bidrage til et globalt 'verdensmål-mind-set', hvor verdensmålene ses som muligheder for at udvide feltet for kommercielle bæredygtige investeringer i udviklingslandene. Investeringer, der sikrer substantielle og målbare udviklingseffekter og samtidig kan tilvejebringe et fornuftigt finansielt afkast.

Vi ser muligheder i at støtte unge iværksættere med talent til at udvikle forretningsideer og igangsætte virksomheder, herunder incubator-ordninger, træning og adgang til finansiering. Succesfulde iværksættere kan på sigt skabe arbejdspladser i deres virksomheder. Vi vil være opmærksomme på nye teknologiske muligheder – 'disruption' – der kan bruges som løftestang til, at den private sektor i udviklingslandene kan springe et par udviklingsstadier over og tage syvmileskridt fremad i produktivitet og lønsomhed.

En række nye udviklingsdonorer er særligt aktive inden for større projekter for infrastruktur og økonomisk vækst. Danmarks langvarige erfaringer og gode omdømme i en række udviklingslandene, ikke mindst i afrikanske lande, gør os til attraktive videnspartnere for de nye donorer, og fra dansk side vil vi søge at udnytte dette til at fremme verdensmålene. Med øget velstand, følger også et større globalt ansvar.

Danmark vil gennem partnerskabsinstrumenter bidrage til at finde nye forretnings- og markedsmuligheder med afsæt i verdensmålene og opbygge bæredygtige markeder. Målet er at bane vejen for, at markedsbaserede, bæredygtige løsninger kan spille en effektiv rolle i at realisere verdensmålene lokalt. Udgangspunktet er en forretningsidé drevet af en eller flere virksomheder eller investorer, hvor vi vil hjælpe til at få relevant viden og ressourcer bragt i spil.

For at sikre investeringer i bæredygtig infrastruktur, der har karakter af offentligt gode og dermed vanskeligt kan finansieres på kommercielle vilkår, vil Danmark videreudvikle og prioritere finansiering ved Danida Business Finance til offentlige købere i fattige udviklingslande, herunder projektudvikling.

Danmark vil styrke Investeringsfonden for Udviklingslandene, IFU, som den centrale danske udviklingsfinansieringsinstitution. IFU og de IFU-administrerede investeringsfonde kan i større skala bidrage til mobilisering af privat finansiering, herunder fra pensionskasser, fonde og virksomheder med henblik på at investere i bæredygtig vækst, anstændig beskæftigelse og teknologioverførsel til håndtering af for eksempel klima- og miljøproblemerne i vanskelige markeder i udviklingslandene. IFU bidrager samtidig til internationalisering af dansk erhvervsliv herunder små og mellemstore virksomheder.

Den danske støtte til privatsektorudvikling og engagement med lokale, danske og internationale virksomheder og investorer vil følge principper om effektivitet, samfundsansvarlighed og additionalitet. Samarbejdet med private virksomheder og investorer muliggør en gearing af bistandsmidlerne med en faktor på mellem 2-10 afhængig af investeringstypen og afkast. Bistandsmidler skal ikke bringes i spil, hvor den private sektor selv kan og vil. Vi skal undgå at forvride markeder, og initiativer skal skabe en markedsudvikling ved at mobilisere andre privatsektor aktører. Partnerskaber åbnes for potentielle partnere fra alle lande med det sigte at få adgang til flere samarbejds muligheder og kunne skalere succesfulde indsatser.

7. Vi vil fremme værdier - menneskerettigheder, demokrati, ligestilling

Danmark vil være en markant global forsvarer for menneskerettigheder, demokrati og ligestilling. Vi vil fremme disse værdier i en lang række sammenhænge lige fra vores kontakt med private virksomheder til en aktiv deltagelse i FN-forhandlinger herom. Menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse, retsstatsprincipper og ligestilling er et selvstændigt prioriteret område i det danske udviklingssamarbejde. Det er forudsætningen for at opnå verdensmålene og en integreret del af dem, særligt i mål 5 (ligestilling) og mål 16 (fred, retfærdighed og institutioner), men også mål 1 (fattigdom), hvor jord- og ejendomsret fremgår. Danmark vil støtte demokratiers rettighed til at være demokratier, herunder som ligeværdige partnere i multilaterale organisationer - et vigtigt initiativ her er Naboskabsprogrammet, der er fokuseret på de skrøbelige demokratier i Ukraine og Georgien.

7.1. Menneskerettigheder og demokrati

Danmark har en vedvarende interesse i en international orden baseret på et fælles sæt af spilleregler og vil med udgangspunkt i grundlæggende, danske værdier fremme implementering af de internationalt vedtagne regelsæt.

Borgere skal kunne vælge deres egen fremtid og bidrage lige til at udvikle deres egne samfund. Gennem udviklingssamarbejdet vil Danmark støtte udviklingen af bæredygtige samfund baseret på demokratiske retsstatsprincipper og menneskerettigheder, ligestilling, fri for korrupsion, straffrihed, diskrimination og undertrykkelse. Danmark vil bidrage til at sikre nationale rammebetingelser med stærke institutioner, der kan levere velfungerende retssystemer, effektiv bekæmpelse af korrupsion og beskyttelse af privat ejendomsret. Disse rammebetingelser er afgørende for at udvikle den private sektor og fremme økonomisk frihed, langsigtet bæredygtig vækst og udvikling.

7.2. Den menneskerettighedsbaserede tilgang til udvikling

Danmarks udviklingssamarbejde baserer sig på principperne om ikke-diskrimination, deltagelse og inddragelse, åbenhed og ansvarlighed samt sondringen mellem rettighedshavere og ansvarshavere. Det hjælper os til at opfylde vores globale forpligtelse om at gøre verdensmålene til en realitet for alle. Danmark vil fortsat anvende en menneskerettighedsbaseret tilgang til udvikling, fordi det er et stærkt middel til at opbygge bæredygtige samfund, hvor det enkelte menneske kan skabe en fremtid for sig selv og sin familie.

7.3. Civilsamfundet under pres

Rammevilkårene for civilsamfundet er under pres i en lang række lande. Der, hvor vi engagerer os, vil vi have blik for civilsamfundets vilkår og råderum og indgå i en dialog med regeringerne, der som ansvarshavere skal sikre befolkningens mulighed for frit at kunne udtrykke deres holdninger og meninger og deltage i demokratiske processer. Danmark vil støtte og udbygge civilsamfundets rolle og kapacitet og fremme fortalervirksomhed udført af civilsamfundsaktører i udviklingslandene. Danmark vil fortsætte sit direkte engagement med civilsamfundsorganisationer i prioritetslandene igennem dialog og samarbejde.

7.4. Fælles indsats for menneskerettigheder, demokrati og ligestilling

Konkrete forbedringer indenfor menneskerettigheder, demokrati og ligestilling kræver nytænkning af partnervalg. Danske myndigheder, civilsamfund, ungdomsorganisationer, arbejdsmarkedets parter og andre har mangeårig, solid og opdateret viden og erfaringer inden for netop området. Derfor vil vi lægge vægt på samarbejdet mellem relevante danske myndigheder og aktører inden for menneskerettigheder, demokrati herunder for eksempel partisamarbejde gennem Dansk Institut for Flerpartisamarbejde, ligestilling og lokale partnere i lande, vi samarbejder med. Danmark besidder vigtige kompetencer indenfor koblingen mellem menneskerettigheder og bæredygtig vækst. Vi vil i dialogen med regeringer, civilsamfundsorganisationer, private aktører og andre understrege de muligheder for samfundsmæssige gevinster, som menneskerettigheder, demokrati og ligestilling kan give.

7.5. Ligestilling og kvinders rettigheder - en menneskeret og samfundsmæssig gevinst

Danmark vil være i front for at kæmpe for ligestilling og piger og kvinders rettigheder. Alle skal have lige ret til at bidrage til og deltage i det politiske liv, i den økonomiske udvikling og i et samfunds sociale og kulturelle liv. Alt for mange steder i verden er piger og kvinder afskåret fra at deltage på lige fod med drenge og mænd. Det er ikke bare uretfærdigt, men sætter også samfund tilbage. Det koster i forhold til bæredygtig vækst og udvikling og lader det bidrag, kvinder og piger kan yde på alle niveauer, være uudnyttet.

Ligestilling giver samfundsmæssige gevinster på mange niveauer. Forskningsstudier viser, at hvis de lande i verden, der undertrykker eller lader kvinders potentiale være uforløst ændrede kurs, ville den økonomiske gevinst være massiv. Hvis kvinder oplevede fuld ligestilling i alle lande i 2025, ville verdens økonomiske værditilvækst (verdens bruttonationalprodukt) kunne øges med anslået 25 procent. For at høste den gevinst skal piger og kvinder have adgang til sociale ydelser og have fuld ret til at deltage som aktive borgere i deres egne samfund på alle niveauer, herunder i det økonomiske liv og have ret til at arve og eje jord. Når piger får adgang til uddannelse og sundhedsydelser og får større mulighed for at blive aktive samfundsborgere, bliver de ofte gift i en senere alder og får senere, færre og sundere børn.

Danmark vil fastholde sin position som en stærk international fortalere for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder. Retten til at bestemme over egen krop og egen seksualitet er en fundamental menneskeret. Piger skal ikke udsættes for lemlæstende omskæring eller tvinges til ægteskab i en tidlig alder. Alle har ret til information og oplysning, adgang til prævention, lovlig og sikker abort og andre relevante ydelser, herunder på hiv/aids-området. På verdensplan har 225 millioner kvinder ikke adgang til den prævention, de ønsker sig. Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder er afgørende for at løfte de udfordringer og muligheder, det giver, at verdenshistoriens største ungegeneration på nuværende tidspunkt er ved at vokse op.

7.6. Et lille land med en fast stemme

FN er en central platform for Danmarks arbejde for at fremme menneskerettigheder, demokrati og ligestilling. Herunder vil vi fortsat være vedholdende, når det gælder kampen mod tortur og fremme af oprindelige folks rettigheder. Danmark har særlige styrkepositioner på disse områder i FN. Derfor har Danmark annonceret kandidaturer til både

Menneskerettighedsrådet i 2019-2021 og Sikkerhedsrådet i 2025-2026 og vil fremadrettet i fællesskab med de nordiske lande promovere vigtige kandidaturer for at øge sandsynligheden for nordisk indvalg i centrale FN-organer.

8. Fra politik til resultater

8.1. Fokus på resultater

Det danske udviklingssamarbejde skal bygges på ambitiøse og realistiske målsætninger, der tager højde for kompleksiteten af den kontekst, vi arbejder i, og de problemstillinger vi arbejder med. Vi skal tilpasse vores ambitionsniveau til de enkelte indsatser og udvise strategisk tålmodighed for at nå i hus med de mål, vi sætter os.

Vi skal være risikovillige og samtidig sikre åbenhed om de risici og udfordringer, der opstår, og som er et vilkår i udviklingsarbejdet. Hvad enten der er tale om risiko i forhold til sikkerhed i forbindelse med engagementet i konfliktsituationer og skrøbelige kontekster, den risiko, der er forbundet med at engagere sig i og med lande med store korruptionsproblemer, eller den risiko, som vi også må løbe, når vi i stigende grad engagerer os med private aktører og dermed på de vilkår, som karakteriserer markedskræfterne – at ikke alt lykkes. Virkeligheden er, at vi ikke når nogle af vores ambitiøse mål i udviklingssamarbejdet ved kun at tage den sikre vej. Vi skal turde eksperimentere med vores tilgange. Det betyder også, at vi skal være åbne for at skifte spor, hvis vores indsatser ikke virker.

Realisme og risikovillighed er forudsætningen for at skabe solide afkast af investeringer i udviklingssamarbejdet. Det skal være udgangspunktet for planlægningen af alle engagementer, at vi gennem opnåelsen af bæredygtige udviklingsresultater, skaber reelle forandringer for lande og mennesker. Vi vil arbejde for resultater, som kan både dokumenteres og kommunikeres, og som består lang tid efter, at vores støtte er ophørt. Det kræver blandt andet, at vi konsekvent arbejder gennem vores partnere ude i landene, så vi sikrer, at de kan bære deres egen udvikling videre. Det er i tråd med de internationale principper for bistandseffektivitet. Gennem videreudviklingen af effektiv resultatrapportering og udnyttelse af internationale standarder og systemer, vil vi sikre åbenhed om de resultater, der opnås gennem det danske udviklingssamarbejde.

8.2. Nul-tolerance overfor korruption

Vi vil understøtte bekæmpelse af korruption i alle dens former. Vi vil først og fremmest arbejde for at øge vores partners egen kapacitet til at bekæmpe korruption og dermed på lang sigt bidrage til at sikre, at korruptionen ikke udhuler de opnåede udviklingsresultater. Vi accepterer ikke korruption, men vi må acceptere risikoen for korruption, hvis vi vil være til stede, hvor arbejdsvilkårene er vanskeligst, hvor fattigdommen er dybest, og korruption er en del af virkeligheden. Derfor vil vi arbejde systematisk med risikoanalyse og tage relevante forholdsregler for at forebygge og opdage korruption. Hvis danske udviklingsmidler går tabt som følge af korruption, vil det have konsekvenser. Nultolerance overfor korruption er et afgørende element i vores udviklingssamarbejde. Vi vil sikre åbenhed om sager, hvor danske

bistandsmidler ikke er blevet anvendt som tilsigtet og vil fra dansk side fremme den internationale anti-korrupsionsdagsorden.

8.3. Kommunikation om udviklingssamarbejdet, engagement af danskerne

Vi vil gøre Danmarks udviklingssamarbejde bedre kendt og forståeligt, så en større del af den danske befolkning tager stilling til værdien og relevansen af udviklingssamarbejdet.

Vi skal kommunikere, hvad vi gør, hvorfor og hvordan, vi gør det, og hvad vi opnår. I vores kommunikation skal vi prioritere de kanaler og platforme, hvor danskerne er til stede, og vi skal involvere de partnere, som vi samarbejder med i udviklingssamarbejdet. Vi skal i højere grad række ud til børn og unge.

Vi skal kommunikere vores bidrag til udviklingsresultater i de lande og regioner, hvor vi er til stede og aktive. Lokal synlighed om det ansvar, som Danmark tager på sig for global udvikling, er med til at styrke Danmarks omdømme lokalt og kan samtidig bidrage til at fremme partnerskaber på andre danske interesseområder, herunder handel og eksportfremstød.

8.4. Verden 2030 – en unik mulighed, en nødvendig investering

Vi står overfor en unik mulighed for at opnå en mere sikker, fri, retfærdig og velstående verden til gavn for både omverdenen og Danmark. Kun ved at bringe en bred vifte af kompetencer i spil og opbygge nyskabende partnerskaber kan vi nå i mål. Vi har ikke råd til at lade være, vi har alt at vinde.

Kilder til faktaangivelser:

- **Danida 50 år**, Jubilæumsskrift
- **Dansk diplomati og forsvar i en brydningstid** – *Vejen frem for Danmarks interesser og værdier frem mod 2030*, Udredning om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, maj 2016
- **EU**, www.ec.europa.eu
- **EU**, www.europa.eu
- **FN**, *World Investment Report*, 2014
- **FN**, *2014 Revision of World Urbanization Prospects*
- **FN**, *the Millennium Development Goals Report*, 2015
- **FN**, *POPFACETS No. 2015/1*, May 2015
- **FN**, *World Population Prospects 2015*,
- **FN**, www.undp.org
- **FN**, *Regional and Multi-Country Project Document: Preventing and Responding to Violent Extremism in Africa*,
- **FN**, www.unep.org
- **Forced Migration Review issue 49**, *Disasters and displacement in a changing climate*, May 2015
- **ILO**, *GLOBAL EMPLOYMENT TRENDS FOR YOUTH 2015*
- **OECD**, *Taking stock of aid to least developed countries (LDCs)*, July 2015 [FLYER]
- **Oxford Research Group** (Hannah Brock), *CLIMATE CHANGE: Drivers of Insecurity and the Global South*, June 2012
- **World Bank**, *New Country Classifications 2015*
- **World Bank**, *Global Economic Prospects*, January 2015
- **World Bank**, *List of economies*, July 2015
- **World Bank**, *IFC Issue Brief / IFC in Fragile and Conflict Situations*, April 2015
- **World Bank**, www.data.worldbank.org
- **World Bank**, www.iresearch.worldbank.org/PovcalNet